

TAMPEREEN
AMMATTIKORKEAKOULU

Tutkivan journalismin metodit elokuvakäsikirjoituksen taustoittamisen apuvälineinä

Jaakko Väisänen

Opinnäytetyön alku
Maaliskuu 2018
Viestintä

Käsikirjoittaminen ja kuvallinen ilmaisu

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Viestintä
Käsikirjoittaminen ja kuvallinen ilmaisu

VÄISÄNEN JAAKKO

Tutkivan journalismin metodit elokuvakäsikirjoituksen taustoittamisen apuvälineinä

Opinnäytetyö 31 sivua, joista liitteitä 1 sivu
Maaliskuu 2018

Tutkin opinnäytetyössäni tutkivan journalismin metodeja ja sitä, voiko niitä käyttää hyväksi elokuvakäsikirjoituksen taustatyöhön. Tutkin, millä tavalla tutkiva journalisti lähestyy aiheitaan ja millaisia tiedonhankintakeinoja hänellä on. Lisäksi selvitän, millaista taustatyötä luovat kirjoittajat kuten kirjailijat ja elokuvakäsikirjoittajat ovat tehneet.

Tutkivilla journalisteilla ja käsikirjoittajilla voi olla samanlaisia menetelmiä tiedonkeruun suhteen. On kuitenkin selvää, että journalistin täytyy aina pysyä faktoissa, kun taas luova kirjoittaja saa sen sijaan käyttää mielikuvitustaan.

Opinnäytetyöni käytännön osuudessa pyrin käyttämään tutkivan journalismin menetelmiä ja kirjoittamaan näiden pohjalta elokuvakäsikirjoituksen treatmentin. Varsinkin havainnointilähteet ovat käyttökelpoisia, mutta myös dokumenttilähteet ja haastattelut ovat hyödyllisiä.

Totesin, että tutkivan journalistin työtavat ovat vaativia ja aikaa vieviä. Perusteellisen taustatyön tekeminen voi kuitenkin vähentää kirjoittajan ennakkoluuloja ja stereotyyppioita. Tämän ansiosta henkilöhahmoista voi tulla moniulotteisempia ja tarinoista vähemmän kliseisiä.

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Media
Scriptwriting and Visual Expression

Jaakko Väisänen
The Methods of Investigative Journalism in Movie Scriptwriting

Bachelor's thesis 31 pages, appendices 1 page
March 2018

The goal of this bachelor's thesis was to study investigative journalism and movie scriptwriting and how the methods of investigative journalism could help in the background work of a movie script. The thesis studied how an investigative journalist approaches his topics and what kind of methods he/she has in data acquisition. It also investigated what kind of background work creative writers such as scriptwriters or novelists do.

Journalists and creative writers can have similar methods in their background work. It is apparent that journalists must always stick to the facts but creative writers can use their imagination.

The thesis also described how the author of the thesis used the methods of investigative journalism in the treatment of a movie script. Observation was an especially good method but also documents and interviews were beneficial.

The methods of investigative journalism are very laborious and time-consuming. Thorough background work, however, can reduce the writer's prejudice and stereotypical thinking. Because of this, the characters can be more multidimensional and the stories less clichéd.

Key words: investigate journalism, scriptwriting

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	TUTKIVAN JOURNALISMIN METODIT	7
	2.1 Mitä on tutkiva journalismi.....	7
	2.2 Tutkivan journalismin rahoitus	8
	2.3 Tutkivan journalismin metodit.....	10
	2.3.1 Tutkimuksen aloittaminen.....	10
	2.3.2 Haastattelut.....	10
	2.3.3 Havainnointilähteet	12
	2.3.4 Dokumenttilähteet	13
3	FIKTION TAUSTATYÖ	15
	3.1 Faktaa vai fiktiota?.....	15
	3.2 Miten kuuluisat käsikirjoittajat ja kirjailijat tutkivat?.....	16
	3.3 Käsikirjoituksen rahoittaminen	18
4	OMA TUTKIMUS	20
	4.1 Oman tutkimustyön käynnistäminen	20
	4.2 Dokumenttilähteet.....	21
	4.3 Havainnointilähteet	22
	4.4 Haastattelut	24
5	TUTKIMUSAINEISTON KÄYTTÖ ELOKUVAKÄSIKIRJOITUKSESSA	25
	5.1 Tutkimusaineiston purkaminen.....	25
	5.2 Treatmentin kirjoittaminen	26
6	POHDINTA.....	28
	LÄHTEET.....	29
	LIITTEET	32
	Liite 1. <i>Tervetuloa kotiin</i> -käsikirjoituksen treatment. PDF-tiedosto.....	32

1 JOHDANTO

Tutkivasta journalismista tulee helposti mieleen vakoilu, haastateltavien tapaaminen salaisissa paikoissa ja yhteiskunnan huipulla olevien miljonäärien tai miljardöörien rikosten paljastaminen. Käsikirjoittajan ammatista taas tulee mieleen työhuoneeseensa sulkeutunut ihminen, joka joutuu seikkailuihin vain mielikuvituksessaan. Koska elämäni kaipasi pientä seikkailua, tutkin opinnäytetyössäni tutkivan journalismin metodeja ja sitä, miten niitä voi käyttää elokuvakäsikirjoittamisen apuvälineinä.

Tutustun myös siihen, millaista taustatutkimusta palkitut ja kiinnostavat käsikirjoittajat ja kirjailijat ovat tehneet. Tutkimuskysymykseni on, mitä annettavaa tutkivalla journalismilla voisi olla fiktiivisen käsikirjoituksen taustatyön tekemiseen. Lisäksi tutustun tutkivan journalismin ja elokuvakäsikirjoittamisen rahoittamiseen.

Olen huomannut, että omat lyhytelokuvieni käsikirjoitukset ja novellit ovat jääneet usein pinnallisiksi ja kliseisiksi. Huomaan usein myös muiden teoksista, jos käsikirjoittaja ei ole tehnyt tarpeeksi taustatyötä. Tämä voi johtua mahdollisesti siitä, että käsikirjoittaja on tutkinut vain vastaavaa fiktiivistä taiteellista aineistoa eli esimerkiksi katsonut samaan aiheeseen liittyviä elokuvia. Käsikirjoitusopettaja Ian Mackeen mielestä käsikirjoittaja käyttää silloin mahdollisesti vain muiden rippeitä, eikä näistä saa aikaan erinomaista ja omaperäistä tarinaa (Mackee 1997, 68). Haluankin käyttää hyväkseni oppia, jonka olen saanut piirustustunnilta: ei pitäisi piirtää sillä tavalla niin kuin on opetettu, että jokin asia piirretään, vaan siten, miltä jokin asia näyttää oikeasti.

Tutkivan journalistin ja elokuvakäsikirjoittajan työtä näyttäisi yhdistävän ainakin pitkäjänteisyys. Yksi suuri ero on tutkivan journalistin ja käsikirjoittajan työssä on tietysti siinä, että journalistin täytyy aina kirjoittaa totuudenmukaisesti, kun taas käsikirjoittaja saa käyttää mielikuvitustaan. Sen lisäksi olen huomannut, että tutkiva journalismi keskittyy usein tarinan antagonistiin eli ”vastustajaan” kun taas elokuvien päähenkilönä on yleensä sankari.

Tutustuin oman käsikirjoitukseni treatmenttia varten Espanjan Sierra Nevadassa sijaitsevassa epäviralliseen Benefizio -kylään. Alkuperäinen tarkoitukseni oli tutkia, miten kovat huumeet vaikuttavat kylässä asuvien elämään ja kuinka ne näkyvät siellä. Lopulta minun

piti kuitenkin vaihtaa aihetta, sillä kylässä ei ollutkaan sellaista huumeongelmaa, kuin olin lukenut ja odottanut. En siis voinut kirjoittaa kylästä mitään sellaista, mikä ei pitänyt paikkaansa, varsinkin kun halusin käyttää hyväkseni tutkivan journalismin menetelmiä. Huumeiden sijaan päädyinkin kirjoittamaan murhaajasta. Tutkimusmenetelminä käytin kenttähavainnointia, haastatteluja ja dokumenttilähteitä. Koska haastateltavat ovat mahdollisesti sanoneet jotakin epäedullista itsestään, olen muuttanut heidän nimensä.

Tutkivaa journalismia on Suomessa tutkinut varsinkin filosofian tohtori Heikki Kuutti ja käytän hänen teoksiaan pääasiallisina lähteinä tutkivan journalismin luvussa. Sitä, miten käsikirjoittajat ja kirjailijat tekevät taustatyötä, on tutkittu melkoisen vähän ja kirjoittamisen oppaat käsittelevät aihetta yleensä muutamalla lauseella. Myös se on yksi syy, miksi koen tärkeäksi tutustua aiheeseen.

2 TUTKIVAN JOURNALISMIN METODIT

2.1 Mitä on tutkiva journalismi

Tutkivassa journalismissa aiheisiin syvennytään perusteellisesti ja ajan kanssa. Sen perinne käynnistyi Yhdysvalloissa niin sanottuna muckraking -suuntauksena 1800 ja 1900 -lukujen vaihteessa. Tämän aiheina olivat muun muassa siirtolaisten surkeat asunnot, kurjat työolot, monopolisoitunut teollisuus ja liike-elämän lahjomat poliitikot. Tutkiva journalismi tunnetaan varsinkin Watergate-skandaalista, kun Valkoisen talon väärinkäytökset paljastuivat yhden ilmiantajan ja kahden Washington Post -lehden toimittajan tekemien tutkimusten ansiosta (Kuutti 2001, 34).

Tutkiva journalisti selvittämään asioita syvällisesti ja kaivaa asioita julkisuuteen. Yksi tärkeä kohdealue on ristiriidan osoittaminen vaikutusvaltaisten henkilöiden tekemisten ja sanomisten välillä (Kuutti 2001, 13). Tällainen ristiriita on mielenkiintoinen myös elokuvakäsikirjoituksen kannalta, jos henkilöhahmo ei tee niin kuin sanoo ja katsoja voi epäillä, että jossain on ristiriita.

Tutkivan journalismin kohteena ovat yleensä yleisesti ja yhteiskunnallisesti merkittävät asiat. Se valvoo vallankäyttäjää ja voi kohdistua myös suuriin yhteiskunnan rakenteita koskeviin ongelmiin, kuteen tulonjakoon, työttömyyteen tai sukupuolten väliseen epätasa-arvoon (Kuutti 2001, 19). Viime kuukausina pinnalla ollut aihe on ollut elokuva-alalle sijoittuva naisten ahdistelu. Suomessa ilmiöstä ruvettiin puhumaan varsinkin Yleisradion julkaiseman jutun jälkeen. Yleisradio haastatteli noin kahtakymmentä naista, jotka kertoivat joutuneensa Taideteollisen korkeakoulun eli nykyisen Aalto-yliopiston Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulun, elokuvataiteen ja lavastustaiteen osaston entisen johtajan Lauri Törhösen ahdistelemiksi. Vaikka ahdistelu oli tiedossa pitkään, siitä jostain syystä vaiettiin. Haastattelujen avulla tuli kuitenkin selväksi, miten laajaa ahdistelu oli. (Rigatelli, 2018)

Kuutti on haastatellut kirjassaan *Tutkivan journalismin gurut* (2002) 35:ttä yhdysvaltalaisista tutkivaa journalistia. Yksi asia, joka nousee haastatteluista esille, on journalistien epäluulo päättäjiä ja viranomaisia kohtaan. Sen lisäksi kaikkien faktojen pitää olla tietysti kunnossa ja tarkistettavissa. Mikäli ne eivät pidä paikkaansa, ei lehtijuttua voi julkaista.

Usein juttujen kohteet pyrkivät itse määrittämään, mitä heistä kerrotaan mediassa, mutta tutkiva journalismi on tälle vastaveto. Tästä käy esimerkkinä pääministeri Sipilän kertomus siitä, kuinka hän lensi Kultarantaan tapaamaan tasavallan presidentti Sauli Niinistöä, kun Perussuomalaiset hajosi ja hallitus oli hajoamassa. Sipilää syytettiin kuitenkin siitä, että hän luultavasti tiesi jo etukäteen, että hallitus ei tule hajoamaan ja että lentomatka oli pelkkää näytöstä. (Ijäs 2017)

Journalisteista kuulee usein puhuttavan vallan vahtikoirina tai neljäntenä valtiomahtina. Tutkiva journalismi on usein niin sanotun pienen ihmisen puolella ja pitää niiden puolta, joita ei muuten puolustettaisi (Kuutti 2001, 28). Sen takia journalistin ei ole tarkoitus miellyttää niitä, jotka ovat vallassa.

2.2 Tutkivan journalismin rahoitus

Koska pitkien juttujen tekeminen ja tutkimustyö vievät paljon aikaa, voi tutkiva journalismi käydä kalliiksi. Varsinkin Yhdysvalloissa voi olla tarpeen palkata myös kalliita asiantuntijajoukkoja, jos ihmiset eivät pidä siitä, mitä heistä on kirjoitettu (Kuutti 1995, 81). Kuitenkin tutkiva journalismi voi nostaa esimerkiksi sanomalehden arvostusta ja brändiä. Suomessa julkaistaan vuosittain Lumilapio-palkinto parhaasta ansiokkaasta tutkivasta journalismista. (Liski 2017)

Tutkiva journalisti voi toimia myös freelancerina. Long Play-sivusto on keskittynyt tutkivaan journalismiin ja julkaisee vuosittain 12 juttua. Sivuston mukaan artikkeleista vastaavat Suomen parhaat vapaat kirjoittajat, jotka käyttävät aikaa aiheiden parissa viikosta vuosiin. Sivustolta voi ostaa jutun erikseen luettavaksi ja tulot tästä menevät suoraan kirjoittajalle. (Longplay. Mikä Long play? n.d.)

Journalismia voi rahoittaa myös joukkorahoituksella, vaikka se onkin toistaiseksi pieni ilmiö. Tämä voi olla varsinkin kokemattomalle journalismille hyvä tapa aloittaa uransa. Joukkorahoitus kuitenkin vaatii markkinointia ja pohjatyötä. Suomalaisessa journalismin joukkorahoituspalvelu Rapportissa jutut rahoitetaan etukäteen ja journalisti aloittaa työ-

kentelyn, kun rahoitus on kasassa. Rapport hyväksyy toimittajiksi vakiintuneita journalistin ammattilaisia ja vahvoilla näytöillä myös toimittajaopiskelijoita ja tietokirjailijoita. (Hirvinen 2017, 22, 28)

2.3 Tutkivan journalismin metodit

2.3.1 Tutkimuksen aloittaminen

Kuutin mukaan tutkivassa journalismissa voidaan hyödyntää empiirisen tutkimuksen yleisiä toimintavaiheita (2001, 85). Empiirisessä tutkimuksessa on yleistä hypoteettis-deduktiivinen menetelmä. Siinä kehitetään ensin jokin ilmiö selittämään ja ennustamaan ilmiötä. Sen jälkeen teoriasta johdatetaan testattavia hypoteeseja. Lopuksi hypoteesit testataan ja katsotaan, pitikö teorian oletukset paikkaansa. (Skepsis. Empiirinen tutkimus n.d.)

Tutkimusprosessin ensimmäinen vaihe on aiheen valinta. Aihe voi tulla ulkopuoliselta vinkiltä, toimittajan työssään kohtaamasta epätavallisesta yksityiskohdasta, muusta mediasta tai vaikka kansalaisjärjestöiltä (Kuutti 2001, 59 – 67). Yleensä journalistilla on jonkinlainen ennakkonäkemys aiheeseen liittyen, mutta hänen tulisi suhtautua ennakkoluulottomasti tutkimuskohteeseensa. Journalistilla on hypoteeseja, joiden avulla aihetta voi lähteä tutkimaan ja jotka auttavat kokonaisuuden hahmottamisessa. Tässä kannattaa kuitenkin ottaa huomioon se, että hypoteesit syntyvät usein sattumanvaraisesti ja että ne voivat olla virheellisiä. (Kuutti 2001, 48 – 50)

Tutkimusaiheen valinnan jälkeen journalisti tutustuu yleensä sivuvaan kirjallisuuteen. Tutkimuksen kohdetta rajataan ja aletaan rakentaa työhypoteeseja. Tämän jälkeen seuraa aineiston ja tutkimusmenetelmien valinta. (Kuutti 2001, 85) Tutkivan journalismin lähteet jaetaan usein dokumenttilähteisiin, henkilölähteisiin ja havainnointilähteisiin (Kuutti 2001, 78).

2.3.2 Haastattelut

Tutkivan journalismin yleisen tiedonhankinnan menetelmä on haastattelut (Kuutti 2001, 117). Niiden avulla on tarkoitus saada henkilölähde kertomaan toimittajalle jotain sellaista, mitä tämä haluaa tietää (Kuutti 1995, 81). Haastatteluissa tärkeää on yhteydenottojärjestys. Tutkimuksen alkuvaiheessa journalistin kannattaa toimia vähemmän näkyvästi ja olla paljastamatta selvittämiään asioita liian aikaisesti. Kun haastattelujärjestys

on hyvä, haastateltavat eivät ehdi suojautua toimittajan kysymyksiltä. Viimeisenä haastateltavana tulisikin olla jutun kohde. Tästä käytetään termiä avainhaastattelu, joka voi muistuttaa rikospoliisin kuulustelua. (Kuutti 1995, 81-82)

Yksi haastattelun ongelma on, että koskaan ei voi tietää, puhuuko haastateltava totta. Sen lisäksi haastateltava voi kieltäytyä puhumasta ikävistä aiheista. Journalistilta voidaan pimitää tietoa ja häntä voidaan harhauttaa. Haastattelu kannattaa aloittaa yleisistä kysymyksistä ja vasta vähitellen hivuttautua kysymään kiusallisista yksityiskohdista. Kun kiusalliset kysymykset koittavat, on tosin vaarana, että haastateltavat saattavat keskeyttää haastattelun. (Kuutti 2001, 131).

Haastateltavalla on oikeus tietää, millaisessa yhteydessä haastattelua tullaan käyttämään. Sen lisäksi hänellä on oikeus saada tarkastaa lausumansa ennen kuin juttu julkaistaan, mikäli julkaisuaikataulu mahdollistaa tämän. (Journalistin ohjeet 17–18 n.d.) Haastateltavan ei pitäisi kuitenkaan antaa vaikuttaa juttuun muuten. Olen huomannut, että haastateltavat haluavat usein määrittää erilaisen jutun. Paikallislehdessä työskennellessä minua opastettiin lähettämään juttu mieluummin PDF-muodossa silloin, kun haastateltava haluaa tarkistaa sen.

Puhelinhaastattelu on hyödyllinen, jos maantieteelliset etäisyydet ovat esteenä. Itse olen huomannut puhelinhaastattelujen ongelmaksi ainakin sen, että haastateltavalla on usein tapana puhua todella nopeasti ja kiireen tuntu on läsnä. Muistiinpanojen tekeminen on tällöin paljon hankalampaa. Puhelun nauhoittaminen voi olla yksi helpottaa haastattelua.

Mikäli haastattelu tapahtuu kasvokkain, haastattelujen nauhoittaminen onnistuu helposti esimerkiksi matkapuhelimen ääninauhurilla. Tällöin haastattelutilanteessa myös vähenee kiireen tuntu, kun toimittajan ei tarvitse kirjoittaa muistiinpanoja kynä sauhuten. Videopuheluhaastattelusta on ainakin se hyöty, että ihminen kommunikoi myös eleillä. Näiden perusteella voi miettiä sopivia jatkokysymyksiä.

2.3.3 Havainnointilähteet

Havainnointia tehdessä tutkija on usein osallistuva, mutta toki hän voi olla myös erillään tilanteesta. Näin on esimerkiksi silloin, jos hän kuvaa tai nauhoittaa ryhmää, eikä tarkkailun kohteina olevat ole tietoisia hänestä. Useimmiten tutkija on kuitenkin osallistuva. Tästä voidaan käyttää termiä kenttähavainnointi. (Kuutti 2001, 141)

Harhauttavat menetelmät ovat poikkeuksellisia tiedonhankintamenetelmiä. Niihin kuuluvat esimerkiksi valehenkilöllisyys ja tiedonhankintatilanteen manipulointi (Kuutti 2001, 143). Tässä tulevat kuitenkin vastaan moraaliset ongelmat tutkijan rehellisyydestä ja siitä, voiko hänen sanaansa luottaa. Jos lukijat tietävät, että journalisti on perso huijaamaan ja valehtelemaan, niin heidän voi olla vaikea uskoa tämän paljastuksiin.

Käyttämällä havainnointimenetelmiä journalistit ovat tekeytyneet esimerkiksi potilaiksi, työntekijöiksi tai asiakkaiksi (Kuutti 1995, 82). Havainnoimalla journalisti voi saada tietoa, jota ei paljastettaisi ulkopuolisille (Kuutti 2001, 141). On selvää, että haastattelutilanteessa haastateltava ei halua antaa itsestään mitään tietoa, joka voisi tuoda hänelle negatiivista julkisuutta. On myös mahdollista, että kohde ei edes suostu haastateltavaksi.

Saksalainen journalisti Günter Wallraff pukeutui turkkilaiseksi vierastyöläiseksi ja kierteli kaksi vuotta saksalaisissa yrityksissä 1980-luvun alussa. Hän sai selville, miten huonosti vierastyöläisiä kohdellaan ja ihmetteli, miten he edes kestävät sellaista. Myöhemmin hän pukeutui somaliksi ja sai kohdata Saksassa rehottavan rasismien ja syrjinnän. (Luukkanen n.d.)

Journalistin valehenkilöllisyys voi olla aktiivista tai passiivista. Passiivisuudessa on kyse siitä, että journalisti ei kerro ammittaan oma-aloitteisesti, mutta ei myöskään salaa sitä. Kun on kyseessä aktiivinen valehenkilöllisyys, journalisti pyrkii salaamaan henkilöllisyytensä. (Kuutti 2001, 143 – 144)

Koska ihminen ei ole robotti, liittyy havainnointiin luotettavuusongelmia, joita ovat esimerkiksi asioiden unohtaminen, ensivaikutelman ohjaavuus, ennako-odotusten ohjaavuus, keskittyminen väriin asioihin, perusteeton yleistäminen, kaavoittuneet käsitykset ja tilanteen ohjailu (Kuutti 2001, 149). Unohtamiseen auttaa ainakin muistiinpanojen tekeminen ja mahdolliset tallenteet. Yleistämiseen ja kaavoittuneisiin käsityksiin auttaa

varmasti se, ettei jumiudu tietyn ryhmän pariin ja että näkee asioita monen eri ihmisen kulmasta. Kuutti luettelee etnisen, kulttuurillisen ja uskonnollisen taustan, mutta lisäksi tähän vielä sosioekonomisen taustan. (Kuutti 2001, 149)

Olen huomannut, että paras tapa päästä tällaisista ennakkoluuloista on tavata ihmisiä, joita kohtaan on mahdollisia ennakkoluuloja. Pinnalliset yleistyksset esimerkiksi maahanmuuttajista, maalaisista, seksuaalivähemmistöistä tai huumeriippuvaisista tekevät vain pinnallisia henkilöähahmoja.

”Toimittajan kannattaakin etsiä omaa tarkastelunäkökulmaa asioihin eikä tarkkailla niitä samalla perinteisellä tavalla kuin kaikki muut.” (Kuutti 2001, 149)

2.3.4 Dokumenttilähteet

Dokumentit ovat tyypillisiä tutkivan journalismin lähteitä. Niitä pääsee yleensä selämään helposti ja tutkimusta voi myös tehdä niin, että tutkimuksen kohde ei ole tietoinen tästä. Dokumenttilähteet ovat yleensä myös tarkempia kuin haastateltavat, joiden muisti on rajallinen (Kuutti 2001, 86). Dokumentteihin ei kuitenkaan kannata luottaa sokeasti, sillä esimerkiksi kokouspöytäkirjoista voidaan jättää osa kokouksen keskusteluista pois (Kuutti 2001, 96).

Dokumenttilähteet riittävät harvoin yksistään tutkivalle journalistille. Ne vaativat usein lisäselvityksiä, joita voi saada dokumentin laatijoilta, kohteilta tai muita asiakirjoja. Dokumenttilähteet ovat keino päästä asioista paremmin perille ja saada selville, mitä on tapahtunut. Ne kuitenkin vastaavat harvoin kysymykseen, miksi jotain on tapahtunut. Asiakirjoja on kerättävä laajasti, varsinkin jos journalisti ei tiedä vielä, mitä oikeastaan on etsimässä. (Kuutti 1995, 78)

Dokumenttiaineiston läpikäyminen voi kestää pitkään ja tieto voi olla hyvinkin yksityiskohtaista (Kuutti 2001, 86). Vaikka se ei tunnu yhtä hoidokkaalta kuin tiedon hankkiminen käyttämällä valehenkilöllisyyttä tai salaisten henkilölähteiden tapaaminen hämärillä kujilla, niin ne ovat merkittävässä osassa tutkivan journalistin työtä. Dokumentit eivät kuitenkaan muuta mieltään ja ne on helppo esittää, jos joku epäilee jutun uskottavuutta.

Tutkiva journalisti Peter Carry kertoo Kuutin haastattelussa (2002, 113) käyneensä läpi 7000 sivua teknistä tietoa liittyen sota-aluksen onnettomuutta käsittelevään juttuunsa. Tähän työvaiheeseen hänellä meni aikaa kuukausi, eikä hän ollut vielä ehtinyt haastatella ketään. Lopulta hän haastatteli vain muutamaa ihmistä, mikä osoittaa dokumenttilähteiden tärkeyden. Carry kertoo myös, että asiakirjat harvoin valehtelevat.

3 FIKTION TAUSTATYÖ

3.1 Faktaa vai fiktiota?

Tutkiva journalismi keskittyy faktaan, kun taas elokuvat ovat usein silkkaa fiktiota. Näin voi olettaa jo heti, kun ryhtyy katsomaan elokuvaa. Jos kauhuelokuvan alkuun ilmestyy teksti, joka kertoo sen perustuvan tositapahtumiin, ainakin itse oletan jo siinä vaiheessa, että elokuva on mielikuvituksen tuotetta. Olen oppinut, että todellisuuteen perustuva tarina ei ole aina dramaturgisesti hyvä, ja että käsikirjoittaja on vapaa muokkaamaan tapahtumia haluamallaan tavalla. Tarinassa olisi hyvä olla ainakin alku, keskikohta ja loppu sekä konflikti.

Mielenkiintoinen henkilöhahmo on olennainen seikka tarinan kiinnostavuuden kannalta. Vaikka henkilöhahmoon voi kerätä piirteitä todellisista ihmisistä, niin McKeen mukaan se on yhtä todellinen ihminen kuin Milon Venus patsas (1997, 375). Hän jatkaa, että henkilöhahmo onkin enemmän taideteos ja metafora ihmisluonteesta. Kuitenkin, jos esimerkiksi päähenkilö on putkimies, niin luultavasti kirjoittajan tarvitsee tutustua putkimiehen työhön, jotta henkilöhahmosta tulisi uskottava.

Fiktiivisessä elokuvassa autenttisuus ei tarkoita, että tarinan ja sen maailman pitäisi olla todellinen (Rosenvall 2015, 186). Käsikirjoittaja ja ohjaaja Pedro Almodóvar kertoo, että elokuva mahdollistaa juuri sen, että epäuskottavasta voi tehdä täysin uskottavan (Strauss 2008, 47). Ehkä tärkeämpää onkin, että ei rikota elokuvaa varten luodun maailman sääntöjä. Almodóvarille elokuvaan liittyy aina keinotekoisuus, mutta toisaalta tunteet ovat myös todellisia.

Almadovaria kiinnostaa todellisuudessa se, että siitä voi luoda representaation, jota voi käyttää hyväkseen fiktion luomisessa. Tästä syntyvät tunteet ovat hänen mukaansa yhteydessä kiistattomaan todellisuuteen, jossa elämme sekä omiin todellisiin tunteisiimme. Kuitenkin hänelle elokuva on aina representaatiota, mihin liittyy keinotekoisuus. Fiktiivisessä todellisuutta voi siis käyttää hyväkseen, mutta lopulta siitä tulee muokattua (Strauss 2008, 47)

Stephen King kirjoittaa, että ilman sydäntä ja mielikuvitusta fiktion maailma olisi kurja paikka (2000, 147). Tällä hän tarkoittaa mahdollisesti sitä, mitä kirjoittaja tietää alitajunnassaan ja miten hän tuntee, kuinka asiat voivat olla. Toisin kuin journalisti, fiktion kirjoittaja voi siis käyttää hyväkseen myös subjektiivisia tunteitaan. Toisaalta on hyvä miettiä, voiko hän luottaa täysin omaan spekulaatioonsa.

Ihminen muodostaa jatkuvasti päässään mentaalaisia simulaatioita, kun hän esimerkiksi miettii, mitä toinen ajattelee tai mitä tämä tekisi jossain tilanteessa. Myös fiktion kirjoittaminen on mentaalista simulointia (Partanen 2016, 17). Kun autenttisuus ja totuus katoavat, kirjoittajalle avautuu mahdollisuus leikkittelyyn, tyylyttelyyn ja liioitteluun. Journalistin tekstissä ei voi käyttää juurikaan mielikuvia. Fiktion kirjoittamisessa mielikuvat ovat kuitenkin olennaisessa asemassa ja mieleen tulee erilaisia aistimuksia. (Partanen 2016, 45)

Maailma olisi aika kurja ja pelottava paikka, mikäli Stephen Kingin tarinat olisivat totta. Joissakin tapauksissa fiktiota ja todellisuutta voi kuitenkin olla vaikea erottaa toisistaan. Näin on esimerkiksi reality-tv-ohjelmissa ja dokumenttielokuvissa. Dokumenttiteatterissa tapahtumat yritetään esittää juuri niin kuin ne ovat tapahtuneet. Siinä hyödynnetäänkin haastatteluja, dokumentteja, oikeuskäsittelyjä, asiakirjoja, videoita, filmejä ja valokuvia. (Eurooppalaisen teatterin historiaa. Dokumenttiteatteri. n.d.)

3.2 Miten kuuluisat käsikirjoittajat ja kirjailijat tutkivat?

Kun toimittaja haastattelee työkseen hyvin eri tilanteissa olevia ihmisiä, on selvää, että hän pääsee näkemään elämää monesta paikasta ja tilanteesta. Käsikirjoittajalla ei kuitenkaan välttämättä ole tätä mahdollisuutta. Hänellä on sen sijaan mielikuvituksensa eikä samanlaista pakkoa siihen, että faktojen pitää olla kunnossa. Käsikirjoittajan työ on kuitenkin paljolti myös tutkimustyötä (Nikkinen & Rosenvall 2015, 238).

”Käsikirjoittajan on jalkauduttava ja osallistuttava. Työ muistuttaa toimittajan työtä: on haastateltava ihmisiä, kuvattava ympäristöä ja tallennettava kaikki mielenkiintoinen kirjoittamalla, kuvaamalla ja äänittämällä. Tutustumisen avulla kirjoittaja pääsee osalliseksi maailmaan, josta kertoo.” (Nikkinen & Rosenvall, 2015, 238)

Havainnointilähteiden käyttö näyttää myös olevan melko yleistä käsikirjoittajien keskuudessa. Käsikirjoittaja Mauri Ahola työskenteli kuukausia vastaanottokeskuksessa tehdessään taustatyötä Poikkeustila-tv-sarjaa varten. Koska hän ei pystynyt kuvittelemaan draamasarjaa päässään, hän haki töihin vastaanottokeskukseen. Sarja sai kuitenkin myös negatiivista palautetta sekä maahanmuuttoon kielteisesti suhtautuvilta kuin myös vastaanottokeskuksen henkilökunnalta. Häntä kritisoitiin siitä, että sarja auttaa eläytymään maahanmuuttajien tilanteisiin, mutta toisaalta myös siitä, että saattaisi vahvistaa kielteisiä mielikuvia heistä. Ahola kertoo, ettei halunnut tehdä maahanmuuttajista mitään suojelukohteita, joista saa kertoa vain positiivisia asioita. (Kaunisto 2007)

Joskus myös pelkät dokumenttilähteet voivat riittää ja usein ei olekaan muita vaihtoehtoja. Näin on esimerkiksi historiallisten romaanien kohdalla. Mika Waltarin *Sinuhe Egyptiläinen* on yksi Suomen tunnetuimpia romaaneja ja siitä on tehty myös Hollywood-elokuva. Se kertoo muinaisen egyptiläisen lääkärin Sinuhen tarinan ja on yksityiskohdissaan hyvin tarkka. Kirjailija Waltari ei kuitenkaan koskaan vierailut Egyptissä. Toisaalta hän ei myöskään omistanut aikakonetta, joten siinä mielessä havainnointilähteet olisivat olleet muutenkin mahdottomia. (Keskitalo n.d.)

”Vaikka ennakkotutkimus nähdään tärkeänä, kirjoittamisprosessia käsittelevät kertomat, jossa mainitaan, että tekstiä luodaan lähteiden pohjalta, eivät kuvaa vielä paljoakaan fiktion luomisen prosessia, varsinkaan kirjoittajan ajattelua. Pelkät maininnat lähteisiin perehtymisestä eivät anna tarkkaa kuvaa fiktion luomisen mutkikkaasta prosessista, sillä pohjautuuhan esimerkiksi journalistinen työskentelykin lähteiden varassa kirjoittamiselle, mutta poikkeaa monin tavoin historiallisen fiktion luomisesta.” (Partanen 2016, 4)

Pedro Almodóvar teki taustatyötä ainakin elokuvaa *Kaikki Äidistäni* varten. Hän vietti aikaa Barcelonassa, missä hän tutustui transvestismiin, joka on yhtenä aiheena tässä elokuvassa. Hän kertoo ottaneensa suoraan vaikutteita Lola hahmoon eräästä transvestiitista. Hän tapasi 45-vuotiaan transvestiitin, joka möi itseään poikansa kanssa, joka oli saanut isältään ja äidiltään syntymäpäivälahjaksi rinnat. Almodóvar kertookin, että elokuvan hurjimmat jutut ovat lähtöisin tosielämästä. (Strauss 2008, 256)

Jännitysromaaneistaan tunnettu kirjailija Ilkka Remes kertoo, että aidoilla paikoilla liikuminen on tärkeä osa taustyötä. Hän käyttää paikoilla liikkuessaan kameraa ja sanelinta. Sen lisäksi hän tutustuu eri ammatteihin erimerkiksi keskustelemalla ammatinharjoittajien kanssa. (Remes n.d.)

”Hedelmällisin tapa tietojen hankkimiseksi on asiantuntijoiden haastattelu, mutta pohjatyön teen mieluiten kirjallisista lähteistä. Kun olen saanut kokonaiskuvan aihepiiristä ja rakentanut tarinaa, osaan keskittyä olennaisiin kysymyksiin.” (Remes n.d.)

Riippuu siis paljon aiheesta ja genrestä, millaista taustatyötä käsikirjoittajat ja kirjailijat tekevät. Mitä luultavammin taustatiedon hankkimisesta ei kuitenkaan ole mitään haittaa. Useimmiten käsikirjoituksen oppaat kuitenkin sivuuttavat taustatyön tekemisen tai mainitsevat sen muutamalla lauseella.

3.3 Käsikirjoituksen rahoittaminen

Niin kuin tutkivaan journalismiin, myös elokuvan käsikirjoittamiseen menee paljon aikaa. Sen rahoittaminen voi olla hyvin koukeroista ja rahaa voi tulla eri lähteistä. Tuotantoyhtiöön lähestyminen voi olla hyvä ensiaskel. Suomalaisia elokuvayhtiöitä ovat esimerkiksi Solar Films ja Yellow Film & TV. Solar Films on myös toteuttanut elokuvakäsikirjoituskilpailun.

Suomessa apurahaa käsikirjoittamiseen myöntävät ainakin AVEK eli Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus ja Suomen elokuvaseätiö. Jälkimmäinen myöntää apurahaa ammattimaiselle käsikirjoittajalle tai työryhmälle. Se myös suosii käsikirjoitustukea elokuvayhtiön kanssa haettaessa (Seppä 2009, 7). Elokuvan rahoitusta ajatellen käsikirjoitus on lähtökohta. Käsikirjoittajalle maksetaan yleensä jokaisesta kirjoitusversiosta ja pitkän elokuvan kohdalla näitä voi tulla useita (Seppä 2009, 6).

Koska elokuvakäsikirjoittamisen rahoitus voi olla vaikeaa saada, täytyy käsikirjoittajan olla siis määrätietoinen ja uskoa tekemiseensä. Sen lisäksi hänen täytyy olla myyvä ja saada muut kiinnostumaan käsikirjoituksestaan. Käsikirjoittaja voi työllistyä myös esi-

merkiksi tv-sarjoihin. Mikäli hän harkitsee kirjailijan uraa, hänen kannattaa ottaa huomioon, että kustantamoihin lähetetyistä kirjoista julkaistaan todella pieni määrä. Esimerkiksi WSOY:llä todennäköisyys kirjan kustantamiseen on ollut 0,3% vuonna 2013. (Simola 2013)

4 OMA TUTKIMUS

4.1 Oman tutkimustyön käynnistäminen

Olen ollut pitkään kiinnostunut niin sanotusta vaihtoehtoisesta elämäntavasta, johon kuuluvat omavaraisuus, vähäinen kuluttaminen ja metsässä asuminen. Aiheesta on tehty myös inspiroivia elokuvia, kuten tositapahtumiin perustuva *Erämaan armoille* (2007), joka kertoo Christopher McCandless seikkailuista Alaskassa. Se on sovitus Jon Krakauerin kirjoittamasta samannimisestä elämänkerrasta (1996). Elokuva *Captain Fantastic* (2016) kertoo perheenisästä, joka yrittää kasvattaa lapsiaan metsässä ja opettaa näille omaa ideologiaansa. Elokuvassa pieni perhe on oma yhteisönsä ja muu maailma edustaa kaikkea, mitä pitää vastustaa. Teemana yhteiskunnasta pakeneminen on tuttu myös suomalaisille esimerkiksi Aleksis Kiven romaanista *Seitsemän Veljestä* (1873).

Minua kiinnostavat myös yhteisöt, jotka ovat jollain tavalla erillään yhteiskunnasta. Näissä on omanlaisensa sääntönsä, dynamiikkansa ja jopa tapa puhua. Koin tutkimuskohteen hyväksi senkin takia, koska niin harva tietää niin sanotuista moderneista hippiyhteisöistä mitään. Halusin näyttää jotain uutta ja mielenkiintoista. En ole aikaisemmin tehnyt kovinkaan paljoa taustatyötä fiktiivisiä käsikirjoituksiani varten. Olenkin huomannut, että käsikirjoittamani lyhytelokuvani ja muut tarinani ovat jääneet pinnallisiksi varsinkin henkilöhahmojen suhteen. Journalistiseen toimintatapaan kuuluu, että kaikkien pitäisi saada tulla kuuluksi, varsinkin niiden, joita syytetään jostain. Yritin noudattaa tätä periaatetta omassa työssäni, mutta lopulta totesin, että siihen kuluu yksinkertaisesti ihan liikaa aikaa ja rahaa, mitä minulla ei ollut käytettävissäni.

Jos olenkin tehnyt taustatyötä, niin olen tehnyt sitä laiskalla tavalla. Yleensä tutkiessani jotain asiaa olen vain katsonut aiheesta kertovan elokuvan tai lukenut vastaavanlaisen romaanin. Pahimmassa tapauksessa jään tuijottamaan tv-sarjaa Netflixistä sillä verukkeella, että minun on tarpeellista tutusta siihen, mitä muut ovat aiheesta kertoneet. Lopujen lopuksi olen katsonut kymmenen tuntia tv-sarjaa, enkä tiedä aiheesta paljoa enempää. Stephen King onkin sitä mieltä, että varsinkin aloittelevan kirjailijan olisi hyvä vetää television johto seinästä (2000, 29).

Tutkivan journalistin täytyy ottaa aina se riski, että osa tutkimustyöstä voi mennä hukkaan, eikä tutkimuskohteesta saakaan aikaiseksi juttua (Kuutti 2001, 74-76). Myös käsikirjoittajalla on tämä riski. Uskon itse, että ilman pieniä riskejä tuskin syntyy mitään merkittävää.

Tutustuin dokumenttilähteisiin Suomessa. Havainnointilähteet ja haastattelut toteutin Espanjan Sierra Nevadassa sijaitsevassa epävirallisessa vuoristokylässä. Yksi ongelmani oli se, etten tiennyt kylän tarkkaa sijaintia. Löysin kylään kuitenkin koordinaatit eräältä keskustelupalstalta. Yksi syy, miksi halusin mennä tekemään tutkimusta nimenomaan vuoristoon, oli se, että nilkkani oli murtunut puoli vuotta aiemmin ja nyt kun se oli kuntoutunut, halusin päästä vaeltamaan uudenlaiseen ympäristöön. Vaikka riskejä on otettava, niin kaikenlainen varautuminen voi olla järkevää. Itselläni tämä tarkoitti hyvää matkavakuutusta.

4.2 Dokumenttilähteet

Kylästä oli kirjoitettu joitakin lehtijuttuja, joita lukemalla tutustuin tapaukseen. Yksi ongelmani oli espanjan kielen taitamattomuus, mutta kääntämällä lehtijutut espanjasta englanniksi pääsin vähän kärryille, mitä kylässä tapahtuu. Latasin tätä varten Google Chrome -selaimen, joka käänsi nettisivut automaattisesti espanjasta tai ranskasta englanniksi. En kuitenkaan välttämättä käyttäisi tätä menetelmää, mikäli tekisin fiktiivisen elokuvan sijaan tutkivaa journalismia, tai ainakin pyytäisin jotain kielen osaavaa tarkistamaan faktat. Kun kyseessä on kuitenkin fiktio, en koe, että muutama mahdollinen käännösvirhe olisi mitenkään kohtalokas.

Koska selain kääntää vieraan tekstin automaattisesti, se avaa kokonaisen uuden maailman: vieraskieliset internet-sivut. Tämä mahdollistaa esimerkiksi kaupunginvaltuustojen tai vastaavien päättävien elinten päätösten selaamisen. Vaikka en löytänyt mitään viranomaisten dokumentteja omaan tutkimustyöhöni liittyen, niin koin, että se helpottaa paljon tiedonhankkimista.

Lehtijutuista sain selville kaiken muun lisäksi, että kylässä on majoittanut murhaaja (Villalba 2017, Rama 2017, Gabilondo 2017). Silloin tajusin, että siinä on hyvän tarinan ai-nekset. Olen oppinut, että käsikirjoittamisessa on vain yksi sääntö ja se on, ettei saa olla

tylsä. Murhaaja onkin kaikkea muuta kuin tylsä. Sen lisäksi luin, että ihmiset Benefiziassa ovat usein ilman vaatteita. Vaikka heidän alastomuutensa ei liity seksiin vaan siinä on taustalla naturalistiset syyt, niin tarkkailemalla maailman menoa on helppo huomata, että alastomuus kiinnostaa ihmisiä. Näin ollen yksi teemoistani eli miten ihminen ei voi olla koskaan olla onnellinen eläessään modernissa kaupungissa, sillä hän tulee olemaan aina yksin ja epätäydellinen, muuttui joksikin muuksi.

4.3 Havainnointilähteet

Vaikka ihmiset tuntuivat ottavan kylässä rennosti, niin elämä vuoristometsässä on kuitenkin todella raskasta. Esimerkiksi juomaveden hakeminen, ruuan lämmittäminen ja yöllä lämpimänä pysyminen tuottavat jo omat haasteensa. Tarpeilla käyminen vuoristossa eroaa jonkun verran siitä, että voi käydä vessanpöntöllä. Vuoristossa käveleminen on myös hyvin työlästä ja on tärkeää osata kuunnella kehoaan.

Ainoan vaaratilanteeni koin, kun kylään tuli myrsky ja pitkät, mutta ohuet puut heiluivat uhkaavasti. Niinpä juoksin turvaan tiipiiseen, joka tuntui tukevalta eikä sen ympärillä ollut korkeita puita. Siellä oli noin 20 muutakin pidättelemässä myrskyä. Onni onnettomuudessa oli se, että pääsin näin tarkkailemaan paremmin esimerkiksi ihmisten keskisiä hierarkioita. Minulle kerrottiin melko rehellisesti, millaista elämä Benefiziassa on. Sain kuulla, että monet olivat muuttaneet kylästä pois sen jälkeen, kun poliisit olivat tehneet ratsian sinne. He kokivat olonsa siellä turvattomaksi eivätkä he pitäneet viranomaisista.

Huumaisaineista kertominen on aina vaikeaa, varsinkin jos kyseessä on koulutyö. Oma näkökantani asiaan on, että mikäli joku haluaa kirjoittaa huumeista objektiivisesti hän ei voi käyttää ja olla riippuvainen huumeaineista, sillä tämä vaikuttaa hänen näkökulmaansa. Jos käyttää jotain päihdettä, kuten esimerkiksi alkoholia, tupakkaa, kannabista tai metamfetamiinia, niin silloin niiden käyttöä voi ehkä puolustella. Päätin lopulta, etten tee tästä asiasta liian isoa numeroa.

Koin, että havainnointimenetelmässä voi olla se huono puoli, että silloin tutkimus saattaa jäädä melkein tekemättä. Tällöin muistinpanot jäävät vähäisiksi ja myöhemmin aivot voivat muistaa asioita eri tavalla. Totesin, että myös havainnoidessa olisi hyvä käyttää nauhuria, sillä ainakin itselleni on luontevampaa puhua siihen kuin kirjoittaa. Se on myös

nopeampi tapa ja puhuessa aivot eivät sensuroi niin paljon, joten silloin saattaa kertoa pienistäkin asioista. Asiat, jotka tuntuvat merkityksettömiltä saattavat löytää uusia merkityksiä myöhemmin. Mikäli meinaa käyttää paljon nauhuria, niin siinä tapauksessa oikea nauhuri voi olla matkapuhelinta parempi valinta. Vaikka puhelimen nauhuri on hyvä, niin yleensä ainakin minä haluan säästää puhelimen akkua retkeillessä pitämällä sen virransäästötilassa.

Se, mitä opin myös vuoristokylässä oli luonnossa eläminen ja tämä liittyy ennen kaikkea havainnointilähteisiin. Mainitsemisen arvoisia asioita ovat metsän äänet yöllä, kun huuhkaja huhuilee ja pienet eläimet liikkuvat teltan lähistöllä, tarpeilla käyminen yöllä ja montun kaivaminen otsalampun ja kirkkaan kuun valossa sekä herääminen yöllä kylmyyteen ja peseytyminen auringon noustessa vesiputouksessa. Näitä asioita voi olla hankala ymmärtää haastattelujen tai dokumenttilähteiden avulla, mutta itse koettuina niistä tulee mieleenpainuvia ja niistä on helpompi kirjoittaa.

KUVA 1. Vaikka liikkuminen vuoristossa oli työlästä, kaunis maisema teki siitä myös mieltä ylentävää. (Kuva: Jaakko Väisänen 2017)

4.4 Haastattelut

Haastattelin kolmea Benefiziassa asuvaa ihmistä. Huomasin, että osa ihmisistä oli muuttanut yhteisöön, koska heillä ei ole mitään muuta paikkaa. Se ei ollut siis pelkästään rikkaiden eksistentiaalisista ongelmista kärsivien länsimaalaisten lomailupaikka, vaan oikea koti ihmisille, joille yhteiskunnalla ei ollut paljoa annettavaa ja selviytyminen siellä on vaikeaa.

Tim asui ennen Benefiziota kadulla Espanjassa ja Italiassa ja elätti itseään huumeita myymällä. Hänellä oli iso koira, joka haukkui aina, kun joku ohitti hänen telttansa. Mietin, että tuollainen koira olisi varmaan kätevä, jos joutuu olemaan kodittomana. Vaikka talviyöt Etelä-Espanjassa ovat kylmiä, Tim kertoi, että koska koira nukkuu hänen vieressään, hänellä on miltei kuuma.

Eräs nainen kertoi menettäneensä lapsensa yhteiskunnalle, ja mitä kaikkea hänen pitäisi tehdä, jotta saisi hänet takaisin. En tule koskaan saamaan selville, mitä kaikkea lapsen menettämiseen oikeasti liittyi ja nyt minulla on vain äidin kertomus asiasta. Siihen, että lapsi saisi palata kylään äitinsä luo liittyi ainakin se, että hänellä pitäisi olla oikea koti.

Haastattelujen tekeminen oli siinä mielessä hankalaa, että luonnollisesti haastateltavat eivät halunneet puhua mitään pahaa Benefiziosta tai kertoa ongelmista siellä, ainakaan aluksi. Yleensä ottaen ongelmien syiksi nähtiin viranomaiset. Vaikka tutkivan journalismin traditioon kuuluu viranomaisten kyseenalaistaminen, niin tässä tapauksessa sitä oli ehkä vähän liikaakin. Sen takia en pitänyt täysin luotettavina kertomuksia poliiseista ja viranomaisista, mutta toisaalta en myöskään uskonut kaikkeen, mitä poliisi oli kertonut lehdistölle.

Ongelmalliseksi kävi se, etten ehtinyt haastatellut paikallista poliisia. Yksi syy tähän oli se, ettei minulla ollut oikeastaan minkäänlaista meriittiä tai vastaavaa. Siinä mielessä toimittajien on ehkä helpompi tehdä haastatteluja. Mikäli olisin kirjoittanut uutisartikkelin, en olisi voinut sivuuttaa poliisin mielipidettä ja haastattelua. Syvällisesti kirjoitettu poliisin henkilöahamo olisi voinut tuoda myös mielenkiintoista kontrastia käsikirjoitukseeni, mutta ajanpuutteen vuoksi se jäi nyt tekemättä ja tyydyin heidän lehdistölle antamilleen haastatteluille. En myöskään haastatellut itse murhaajaa, mutta loppujen lopuksi fiktion murhaaja onkin aivan eri henkilö kuin todellisuudessa.

5 TUTKIMUSAINIESTON KÄYTTÖ ELOKUVAKÄSIKIRJOITUKSESSA

5.1 Tutkimusaineiston purkaminen

Tutkimukseni olisi voinut olla systemaattisempaa ja tajusin sen puutteet siinä vaiheessa, kun aloin kehittää tarinaa ja varsinkin sen henkilöitä. Systemaattisuus varsinkin haastattelujen kanssa olisi auttanut kirjoittamisprosessissa paljon. Koska haastattelujen muistiinpanot olivat lähinnä asiasanoja ranskalaisilla viivoilla, niin menetin luultavasti paljon materiaalia ja henkilöiden nyansseja muistini rajallisuuden takia. Haastatteluja olisi pitänyt tehdä myös enemmän, mutta siihen minulla ei ollut valitettavasti aikaa.

Useat ihmiset Benefiziassa sekoittivat puheessaan eri kieliä kuten espanjaa, englantia, marokkoa. Vaikka tämä oli ärsyttävää, koska siitä oli vaikea saada mitään selvää, niin päätin, että sitä olisi hyvä käyttää ainakin vähän elokuvakäsikirjoituksessa. Myös tämän takia minun olisi ollut hyvä käyttää nauhuria, minkä tajusin vasta jälkikäteen. Omien kokemusten perusteella, jotka liittyvät lehtijuttujen ja tämän käsikirjoituksen kirjoittamiseen, nauhurin käyttäminen haastattelutilanteissa on erittäin suositeltavaa.

Jos olisin kirjoittanut oman tutkimukseni pohjalta faktapohjaisen jutun, siitä ei olisi luultavasti tullut uutinen vaan reportaasi. Nyt keskityin kuitenkin elokuvakäsikirjoitukseen. Paikalla käyminen ja ihmisten haastattelu osoittivat, että Benefiziassa ei ollutkaan sellaista huumeongelmaa, mitä olin kuvitellut. Kuitenkin siellä poltettiin paljon kannabista, mitä toisaalta ei ole Espanjassa kriminalisoitu.

Kohtaamiset kylän asukkaiden kanssa ja asuminen kylässä antoivat luonnollisesti paljon materiaalia ja tietoa. Aineiston purkaminen ei ollut myöskään systemaattista toimintaa, vaan toimin enemmän intuitioon perustuvaa. Kun on kyse fiktiivisestä käsikirjoituksesta, jossa ei tarvitse olla edes historiallisia faktoja, en kokenut tätä ongelmaksi, vaan siitä saattoi olla jopa hyötyä. Kävin läpi aineistoa tarinan ehdoilla. Siinä mielessä se eroakin paljon esimerkiksi lehtijutuista, joita Benefiziosta on kirjoitettu. Omakohtaiset kokemukset muuttuivat jonkun toisen kokemuksiksi ja tapahtumia ei tarvinnut selittää niin paljon auki. Tässä vaiheessa fiktio ja fakta alkoivat sekoittua keskenään.

Koska en ehtinyt tapaamaan murhaajaa, niin hänet piti rakentaa lehtijuttujen ja haastattelujen perusteella. Yhdistin erään toisen henkilön sekä tarinan Benefiziossa majailleesta murhaajasta yhdeksi henkilöksi. Päätin, että päähenkilönä tulee olemaan juuri tämä murhaaja, sillä tämä voisi tuoda jotain syvällisyyttä elokuvaan. Kun tapahtumapaikkana on rauhanomaisten hippien asuttama metsä, niin murhaaja päähenkilönä voisi tuoda elokuvaan myös jotain särmää.

5.2 Treatmentin kirjoittaminen

Kuutti kirjoittaa, että mielenkiintoiset ja tärkeät tutkimustulokset voidaan pilata, jos ne esitetään epäkiinnostavasti. Varsinkin amerikkalaisessa journalismissa asiat kerrotaan elokuvamaisesti. Yksi tapa mielenkiinnon lisäämiseksi on yksinkertainen esittäminen eli jokaista yksityiskohtaa ei tarvitse kertoa. Mikäli journalisti on kohdannut jotain itselleen uutta, niin se on luultavasti sitä myös yleisölle. (Kuutti 2001, 176)

Fiktion käsikirjoittaminen voi olla rankkaa työtä, varsinkin jos aloittaa tyhjästä. Valkoisen paperin kammoon auttaa ainakin se, että on jo jonkin verran taustamateriaalia. Kirjoittamista oppii kuitenkin vain kirjoittamalla. Ennen varsinaista käsikirjoitusta luonnostelin kuitenkin tarinan pohjan ja tein sen treatmentin avulla.

Treatment on synopsista yksityiskohtaisempi, sisältää sivujuonia ja ottaa huomioon kaikki tarinan henkilöt. Se välittää eteenpäin elokuvan tunnelmaa ja voi sisältää hieman dialogia (Vacklin 2015, 382). Koska tutkimuskohteenani on elokuvakäsikirjoituksen taustatyö, oli treatment looginen valinta käsikirjoituksen lopullisen version sijaan. Jos käsikirjoittamisen taustatyöhön on käyttänyt aikaa, niin ei ole järkevää kirjoittaa käsikirjoitusta pikaisesti. Sen lisäksi käsikirjoitus vaatii useita eri versioita. Vacklin kirjoittaa (2015, 326), että elokuvakäsikirjoituksen ensimmäinen versio on ”luultavasti täyttä paskaa”.

Siihen, minkä pituinen treatment on, ei ole yksiselitteistä vastausta. Aloitin kolmella paperilla, joista ensimmäiselle tuli alku, toiselle keskikohta ja kolmannelle loppu eli kolmas näytös. Pyrin noudattamaan käsikirjoituksessani mahdollisimman paljon perinteistä Hollywood-elokuvan rakennetta. Käytin tässä apuna Joseph Campbellin monomyyttiä eli

sankarin matka -rakennemallia. Päädyin tähän ratkaisuun siksi, koska käsittelemäni aiheet ovat luultavasti monelle vieraita, joten perinteinen tarinarakenne tekee tarinan seuraamisesta ja ymmärtämisestä toivottavasti helpompaa. Tämän kanssa voi myös hyvin tutkia, miten murhaaja ja rikollinen sopivat päähenkilöksi, koska hän ei ole mikään sankari.

Kohtasin työssäni myös eettisiä ongelmia. Yksi näistä liittyy siihen, mitä voin kirjoittaa murhaajasta ja murhatusta. Tämän takia muokkasinkin tarinaa jonkun verran, mikä teki siitä luultavasti paremman. Sain käyttää tunteitani ja empatiaa yrittäessäni hahmottaa murhaajan mielentilaa. Koska en ole koskaan murhannut ketään, minun oli todella vaikea ymmärtää, millaisia asioita murhaaja käy läpi mielessään. Pohdin, yrittäisikö hän mahdollisesti puolustautua jollain tavalla vai onko asia niin rankka, että hän kieltäisi sen kokonaan?

Tarinan sivuhenkilö Aurora syntyi haastattelujen ja havainnoinnin avulla. Koska kylässä asui paljon lapsia, halusin tuoda sen esiin myös käsikirjoituksessa. Aurora on kuitenkin täysin kuvitteellinen henkilö, mutta hänen avullaan on mahdollista näyttää, millaista metsässä asuminen on lapsen silmin. Vaikka lapsen näkökulmasta kirjoittaminen on hyvin vaikeaa, yritän panostaa tähän vielä varsinaisessa käsikirjoituksessa.

Tarinassa esiintyvän Hullun Eddien esikuva on eräs mielenterveysongelmainen, jolla ei ole muuta paikkaa kuin Benefizio. Hän oli melkoisen hankala persoona, eikä kukaan tuntunut pitävän hänestä, mutta minulle kerrottiin, ettei häntä oikein voinut ajaa muuallekaan. Minulla kävi pari kertaa mielessä, että Benefizioissa vierailevien poliisien lisäksi siellä voisi käydä lääkäreitä ja psykiatreja. Koska minulla meni hermot Eddien esikuvan kanssa muutamankin kerran, niin totesin, että hänen persoonassaan on jotain, joka sopii erittäin hyvin elokuvaan. Hänessä on kiehtovaa ristiriitaisuutta, mutta siihen, mikä on tarina hänen taustallaan, en ehtinyt saamaan vastausta. Se ehkä johtuu osittain siitä, etten halunnut joutua hänen seuraansa, sillä tajusin hänen kiinnostavuuden elokuvan kannalta vasta myöhemmin.

6 POHDINTA

Tutkivat journalistit ja elokuvakäsikirjoittajat suuntaavat kohti tuntematonta ja kertovat muille, mitä ovat löytäneet. Vaikka tutkiva journalismi eroaa luonnollisesti paljon elokuvakäsikirjoittamisesta, niin käyttämällä tutkivan journalismin menetelmiä käsikirjoittaja voi saada tarinaan ”lihaa luiden ympärille”. Käyttämällä tutkivan journalismin metodeja ne ikään kuin pakottivat tutkimaan asiaa enemmän, minkä ansiosta minulle paljastui mielenkiintoisia yksityiskohtia. Nämä pienet yksityiskohdat tuovat tarinaan toivottavasti jostain omaperäistä ja elävää. Tutkiminen vie myös pois omalta mukavuusalueelta ja tarina kehittyy monimuotoisemmaksi. Vaikka käytin tutkivan journalistin tiedonhankintakeinoja varsin luovalla tavalla ja minulta puuttui journalistin systemaattisuus, niin yllätyin jopa itse, miten hyvää materiaalia tällainen lähestymistapa voi tuottaa.

Huomasin, että kirjoittajalla voi olla ennakkoluuloja, jotka taustatutkimusta tehdessä osoittautuvat vääriksi. Stereotyyppiä saattavat olla hauskoja, mutta useimmiten ne ovat kuitenkin tylsiä, eivätkä anna mitään uutta. Itselläni oli mielessäni jostain syystä oletamus, että vuoristokylässä asuvat vanhat hipit olisivat käreitä. Sen lisäksi kuvittelin, että siellä olisi huumeongelma, mikä ei myöskään pitänyt paikkaansa. Fiktio voi olla myös hyvä väline tällaisten ennakkoluulojen muuttamisessa.

Opin myös, että liiallinen elokuvien ja tv-sarjojen tuijottaminen ei ole parasta mahdollista taustatyötä. Niiden sijaan kirjoittajan kannattaa välillä jalkautua oikeaan maailmaan ja haastatella oikeita ihmisiä. Minun on ollut yleensä vaikea kirjoittaa muista ihmisistä kuin itsestäni, mutta haastattelut ja muut tutkimusmenetelmät helpottivat siinä, että ylipäänsä kiinnostuin muista ihmisistä.

Tutkimusmatkaltani, johon kuuluivat sekä konkreettinen matka anarkistiseen vuoristokylään että opinnäytetyöni kirjoittaminen, sain oivia työkaluja, joita voin käyttää myöhemmin kirjoittamisessa. Niiden lisäksi sain myös fiktiivisen teoksen treatmentin, jonka voin halutessani laajentaa elokuvakäsikirjoitukseksi tai romaaniksi.

LÄHTEET

- Dokumenttiteatteri. Teatterikorkeakoulun julkaisusarja: Eurooppalaisen teatterin historiaa. Luettu 26.1.2018. <http://disco.teak.fi/euteatteri/10-1-dokumenttiteatteri/>
- Gabilondo, B. Abuso sexual, marihuana y un presunto asesino en la comuna 'hippie' Beneficio. 26.9.2017. Luettu 26.1.2018. https://www.elconfidencial.com/espana/andalucia/2017-09-26/detenido-francia-asesinato-marihuana-agresion-granada_1449843/
- Hirvinen, H. 2017. Uusi tapa rahoittaa journalismia : joukkorahoituspalvelu Rapport. Jväskylän yliopisto. Kieli- ja viestintätieteiden laitos, journalistiikka Pro gradu -tutkielma.
- Hämyisiä kuppiloita, uhkailua ja uutisvoittoja - tätä on tutkiva journalismi. Luettu 10.2.2018. <https://www.mtv.fi/uutiset/kotimaa/artikkeli/hamyisia-kuppiloita-uhkailuja-uutisvoittoja-tata-on-tutkiva-journalismi/1930918#gs.QaqimPI>
- Kaunisto, T-E.2007. Käsikirjoittaja Mauri Ahola ja mörkö paratiisissa. luettu 14.1.2018. <https://www.maailmankuvalehti.fi/2007/4/kasikirjoittaja-mauri-ahola-ja-morkko-paratiisissa>
- Keskitalo, L. Tutankhamonin hauta. Luettu 2.2.2018 <http://vintti.yle.fi/yle.fi/sininen-laulu/yle.fi/teema/sininenlaulu/artikkeli.php-id=239.htm>
- Kuutti, H. 1995. Tutkiva journalismi. Journalistinen suuntaus ja suomalaisen journalismin tutkivuus. Atena Kustannus Oy. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä.
- Kuutti, H. 2001. Johdatus tutkivaan journalismiin. Atena Kustannus Oy. Jyväskylä.
- Kuutti, H. 2002. Tutkivan journalismin gurut. Media Doc Oy. Jyväskylä.
- Käsikirjoitusapuraha. Suomen elokuvasäätiö. nd. Luettu 10.02.2018. <http://ses.fi/tukitoiminta/hakuohjeita/kaesikirjoitusapuraha/#c2607>
- Käsikirjoitus- ja tuotantotuki. AVEK. nd. Luettu 10.02.2018 http://www.kopio-sto.fi/avek/hakulomakkeet/fi_FI/tuotantotuki/
- Liski, J. Mikä Lumilapio? Tutkivan journalismin yhdistys. 11.12.2017. Luettu 10.2.2018. <http://www.tutkiva.fi/mika-lumilapio/>
- Long play. Mikä on long play? nd. Luettu 2.2.2018. <https://www.longplay.fi/mika-long-play>
- McKee, R. 1997. STORY. HarperCollins Publishers. New York.
- Nurmi, L. 2017. Perussuomalaisten hajoamisen historia. Into Kustannus Oy. Helsinki.
- Partanen, M. 2016. Historiallisen romaanin lähdetyö ja mentaalinen simulointi. Jyväskylän yliopisto. Taiteiden ja kulttuurin tutkimuksen laitos, kirjallisuus. Pro gradu -tutkielma.

Rama, L. Beneficio: la mayor comuna hippie de España donde se escondía un asesino francés. 2.10.2017. Päivitetty 14.10.2017. Luettu 26.1.2018. http://sevilla.abc.es/andalucia/granada/sevi-beneficio-mayor-comuna-hippie-espana-donde-escondia-asesino-frances-201710022312_noticia.html

Rigatelli, S. Naiset elokuva-alalla kertovat professori Lauri Törhösen vuosia jatkuneesta ahdistelusta – "Häirinnästä tuli sukupolvikokemus". 31.1.2018. Päivitetty 1.2.2018. Luettu 6.2.2018. <https://yle.fi/uutiset/3-10051511>

Rosenvall, J & Vacklin, A. 2015. Käsikirjoittamisen taito. Helsinki: Like Kustannus Oy.

Simola, P. Kustantamo: Harva teksti valitaan kirjaksi – Helmet kyllä löydetään. 23.05.2013. Päivitetty 23.05.2013. Luettu 10.02.2018. <https://www.studio55.fi/hyvintointi/article/kustantamo-harva-teksti-valitaan-kirjaksi-helmet-kylla-loydetaan/133308>

Seppä, S. 2009. Kotimaisen elokuvan rahoitus. Mitä, mistä ja miten? Tampereen ammattikorkeakoulu. Viestinnän koulutusohjelma. Mediatuotanto. Opinnäytetyö.

Skepsis. Empiirinen tutkimus. Luettu 10.02.2018. http://www.skepsis.fi/ihmeellinen/empiirinen_tutkimus.html

Strauss, F. 2008. Almodóvar on Almodóvar. Suom. Aarne. T. Helsinki: Like Kustannus Oy.

Villalba, J.R. Los jipis de Beneficio se defienden. 1.10.2017. Luettu 26.1.2018. <http://www.ideal.es/granada/jipis-beneficio-defienden-20171001224242-nt.html>

LIITTEET

Liite 1. Tervetuloa kotiin -treatment. PDF -tiedosto

Tervetuloa kotiin**Treatment****Jaakko Väisänen, 2018**

Tervetuloa kotiin on draama vapaudesta, luonnosta, ystävydestä ja murhasta. Se sijoittuu suurimmaksi osaksi vuoristokylään Espanjan Sierra Nevadaan.

Sierra Nevada, Espanja. Vuoret jatkuvat loputtomiin. Matt (25) vaeltaa huonoilla kengillään eikä tiedä, minne mennä tai missä hän edes on. Hänellä on mustat silmäanaluset ja hän on pukeutunut vaatteisiin, jotka vielä muutama viikko olivat siistit. Hänellä ei ole vettä ruuasta puhumattakaan. Hän on aivan lopussa ja riutunut. Lopulta hän huutaa apua.

Poliisiasema, Toulouse, Ranska. Poliisit keskustelevat siitä, kuinka murhasta epäilty mies on kadonnut ja mahdollisesti poistunut maasta, luultavasti Espanjan. He ilmoittavat tästä Espanjan viranomaisille.

Vuoristo. Mattin onneksi paikalle saapuu vanha ukko. Tämä puhuu Espanjaa, mutta Matt ei tajua puheesta juuri mitään. Ukko ojentaa Mattille vesipullonsa, josta Matt juo kunnan kulauksen. Hän osoittaa Mattille paikkaa, jonne hänen pitäisi kävellä. Hän näyttää sitä ja sanoo, "hippies!". Matt osoittaa itseään ja sanoo: "No, me no hippie!" Vanha ukko ei kuitenkaan hellitä, vaan väittää Mattia vielä hipiksi. Matt lähtee kävelemään ukon osoittamaan suuntaan, sillä hän ei voi oikein muutakaan varsinkin, kun ukko painostaa häntä. Tämä huutaa hänen peräänsä vielä jotain espanjaksi, mutta Matt ei ymmärrä tästä sanaakaan.

Alaston mies taluttaa aasia ja kävelee Mattia vastaan. Hän tervehtii Mattia ja hymyilee. Matt katselee hämmentyneenä outoa kulkijaa, joka juttelee aasille kuin tämä olisi ihminen. Matt väistää aasinpaskan ja jatkaa matkaa, kunnes saapuu parkkipaikalle. Siellä täällä on paketti- ja matkailuautoja, katoksia ja nuotiopaikkoja. Paikka on myös täynnä hippejä.

Muutama tyyppi musisoi ja jotkut keittävät nuotiolla vettä. Matt on epävarma, mihin hänen pitäisi mennä, sillä hän ei tunne ketään. Hän seisoo vain ja ihmettelee. Lopulta hänet kutsutaan porukkaan, jossa kysellään, kuka ihme Matt on. Varsinkin eräs hullu Eddie (40) kyselee hänestä kovasti ja on hyvin kiinnostunut siitä, olisiko hänellä heittää rahaa, ruokaa tai tupakkaa. Lopulta hipit kuitenkin toivottavat Mattin tervetulleeksi kotiin. Tämän jälkeen alkaa loputon väittely siitä, kuinka tee tulisi valmistaa oikeaoppisesti.

Parkkipaikan jälkeen on pieni metsäkylä, joka on täynnä erilaisia hökkeleitä, tiipiitä ja majoja ja viljelyksiä. Puussa roikkuvassa kyltissä lukee trash free nature, eikä missään tosiaan näy roskia toisin kuin parkkipaikalla. Tiina (30) kerää risuja polttopuiksi. Hän astuu tikun päälle, kompastuu ja kiroilee. Matt kulkee hänen ohitseensa ja yrittää olla huomaamatta koko tilannetta. "Can you fucking help me please?" Tiina kysyy Mattilta.

Matt päätyy kantamaan nilkuttavan Tiinan polttopuita ja he kävelevät syvemmälle metsään, missä tämän koti on. Tiina kertoo, että hänen pitää hakea pian lapsensa koulusta, mutta ennen sitä hänen pitäisi tehdä ruokaa.

Lapset ja muutama aikuinen ovat kokoontuneet metsän laidalle oppitunnille, jonka aiheena on matematiikka. Auroraa (6) ei

oikein jaksaisi kiinnostaa. Hän kysyy, että voisivatko he jo mennä pelaamaan jalkapalloa. Opettaja sanoo, että matematiikka on tosi tärkeää ja että Auroran pitäisi yrittää keskittyä. Aurora sinnittelee, kunnes Tiina tulee hakemaan häntä.

Matt valmistaa teetä parkkipaikalla nuotioon tuijottaen. Hän kertoo vanhalle naiselle, ettei ole saanut nukutuksi kahteen viikkoon. "Odota tässä!" Nainen sanoo ja tuo Mattille jonkinlaisen unensiepparin ja käskee laittamaan tämän telttansa eteen. Nainen keittää vielä teetä, johon hän laittaa valeriana kasvia. Matt maistaa tätä, muttei pidä mausta.

Matt on teltassaan ja makuupussissaan. Pöllö huhuilee. Tähdet tuikkivat ja usva alkaa nousta hitaasti kohti metsää. Metsässä liikkuu jokin niin nopeasti, että sitä on mahdotonta nähdä. Oksat heiluvat. Matt nytkähtelee hieman, kunnes telttaan saapuu himmeä valo.

Teltassa on hänen lisäksi olento, joka ojentaa kätensä Mattille.

- Luota minuun, tämä kuiskaa.

Matt empii hetken, mutta ottaa sitten kiinni olentoa kädestä. He nousevat ilmaan ja läpi teltasta. Yhdessä he lentävät läpi metsän kunnes ovat vesiputouksella. Sieltä jatkavat korkealle avaruuteen.

Seuraava päivä. Matt ei ole enää niin raunion näköinen ja hän on selvästi saanut nukutuksi. Hän jopa hyräilee ranskalaista kansanlaulua kävellessään pitkin kylää. Hän myös tutkii muiden rakentamia taloja ja majoja ja sitä, miten ne on rakennettu. Mattilla on missio, rakentaa oma maja. Hän alkaa etsiä puutavaraa, mutta hullu Eddie kieltää häntä ottamasta mitään. Kun Matt löytää laudanpätjän, Eddie sanoo, että se kuuluu hänelle eikä sitä saa ottaa. Lopulta Eddie poistuu paikalta

laudanpätjän kanssa ja Matt saa jatkaa rauhassa tavaran etsimistä.

Matt kerää sieltä täältä kaikenlaista roinaa ja tekee perustukset "taloonsa". Matt kantaa vuorilta lisää katkenneita puita ja kiviä. Kivistä tulee seinät, jotka suojaavat tuulelta. Hän käyttää myös savea, jota hän hakee hyvin korkealta. Maja alkaa valmistua pikkuhiljaa. Eddie kävelee majan luo ja puhuu yksikseen. Sitten hän sanoo jotain espanjaksi ja ottaa materiaalia Mattin majasta ja kertoo, kuinka ne kuuluvat muka hänelle. Eddie heittää tyhjän tupakkatopan Mattin varpaisiin ja sanoo, että Matt voi pitää sen. Matt pitää kädessään kiveä ja haaveilee siitä, kuinka voisi hakata sillä Eddien pään irti. Paikalla saapuu kuitenkin Tiina. Matt asettaa kiven maahan majansa perustuksiin ja Eddie häipyy paikalta.

Tiina kysyy, haluaisiko Matt joogata hänen kanssaan. Matt haluaisi kieltäytyä, mutta koska Tiina saa läpi yleensä kaiken haluamansa, päätyy Mattkin pian lootusasentoon hokemaan mantraa. *Ong namo dev guru dev namoo. Ong namo dev guru dev namo.* Matt näkee mielessään toisen naisen. Hän kuristaa tätä ja nainen tukehtuu. Sitten Matt havahtuu. "Mun pitää mennä vessaan, koska mulla on ripuli", Matt sanoo Tiinalle ja häipyy paikalta.

Parkkipaikalla on täydenkuun juhlat. Ihmiset musisoivat ja tanssivat. Matt on myös juhlissa Tiinan kanssa. Tiina sanoo, että Mattin pitäisi opetella ottamaan rennommin. Matt alkaa tanssia. Matt kysyy vanhalta naiselta, miksi henki saapui juuri hänen luokseen, vaikka hän on mitä on. Nainen sanoo, että henget näkevät, että kaikilla on tuskaa ja että kaikki ihmiset ovat lopulta samaa henkeä.

Seuraava aamu ja paikallinen espanjalainen poliisiasema. Poliisit keskustelevat siitä, kuinka lähistöllä saattaa olla ranskalainen murhaaja. He tulostavat kuvan, jossa on Matt. Poliisit aikovat mennä kysymään kyläläisiltä, onko tätä näkynyt siellä.

Matt on saanut majansa valmiiksi ja keittelee kahvia. Hän hyräilee Ong namo dev guru dev namo -mantraa.

Poliisiauto ajaa parkkipaikalle. Poliisit näyttävät kuvaa Mattista parkkipaikalla majaileville ihmisille ja kertovat, että häntä epäillään murhasta. Miehet osoittavat Mattin majapaikkaa kohti. "Minä tiesin, että siinä tyypissä oli jotain vikana" joku sanoo. Poliisit kävelevät Mattin majan luo. Tämä huomaa ne kuitenkin ja lähtee karkumatkalle.

Matt on vuoristossa. Vuoret jatkuvat loputtomiin. Hänellä ei ole mukanaan vettä eikä ruokaa. Hän vaeltaa, kunnes tajuaa, ettei voi päästä pakoon, joten hänen on pakko palata takaisin. Matt kävelee parkkipaikalle ja antautuu poliiseille. Hänet laitetaan käsirautoihin ja talutetaan poliisiautoon. Tiina katsoo Mattia ja poliiseja epäuskoisena.

Seuraava viikko vuoristossa. On käynnissä lasten oppitunti metsän laidalla. Aiheena on se, voiko kaikkiin ihmisiin luottaa. Lapsi (6) sanoo, että ei voi luottaa, koska he voivat olla poliiseja. Aurora jatkaa, että ihmisiin ei voi luottaa, koska he voivat olla poliiseja. Normaali arki alkaa palautua vuoristokylään.